

პირატული ბაზრის პრობლემა მუსიკალურ ინდუსტრიაში

მედეა შენგელია
სტუდენტორანტი

რეზიუმე

ზოგადად საქართველოში მუსიკალური პროდუქციის ძალიან მცირე გაყიდვებია, რადგან ადამიანის ბუნებრივი ფსიქოლოგიიდან გამომდინარე, როდესაც არსებობს რაღაც უფასოდ, რატომ გადაიხდის თანხას იგივე პროდუქტში. ძალიან ცოტაა საზოგადოების წევრები, ვინც დიდ ყურადღებას აქცევენ ხარისხს, შეფუთვას, ჟღერადობას, სიახლეს და ა.შ. ამ პრობლემის გადაჭრა თანაბარ წილად ეხება სახელმწიფოს და მის სტრუქტურულ ერთეულს - ახლად შექმნილ კონკურენციის საგენტოს. არ შეიძლება ერთი და იგივე მუსიკალური ნაწარმოები ერთგან იყიდებოდეს და მეორეგან ხელმისაწვდომი იყოს უფასოდ. პირველ რიგში ეს არის არაკეთილსინდისიერი ბიზნეს ქმედება. პირდაპირ რომ ვთქვათ, ადამიანები იპარავენ სხვის პროდუქტს. აღნიშნულ პრობლემას არ ვაწყდებით სამედიცინო მომსახურებაში, უძრავი ნივთების ყიდვა-გაყიდვაში, მშებენლობაზე და აშ. არადა, ამ სფეროში დასაქმებულ ადამიანებს ძალიან უჭირთ. კომპოზიტორები, ტექსტის ავტორები, არანჟირების ავტორები, თავიანთი გაწეული შრომის შესაბამის შემოსავალს ვერ იღებენ. ყოველივე ეს გამოწვეულია მუსიკალურ ინდუსტრიაში ქართული პირატული (მეკობრული) ბაზრით.

საკვანძო სიტყვები: პირატული ბაზარი, მუსიკალური ინდუსტრია, მუსიკალური ალბომი, არალეგალური ბაზარი, ლეგალური ბაზარი.

შესავალი

პირატული ბაზარი მუსიკალურ ინდუსტრიაში არის ნებართვის გარეშე მუსიკალური ნაწარმოებების ასლების დამზადება და მათი გავრცელება გასხვისების ნებმიერ ფორმით, მათ შორის

ყიდვა-გაყიდვის ფორმითაც. დღესდღეობით აღნიშნული მოქმედება უკონტროლო სივრცეა საქართველოში. უფრო მეტიც შეიძლება ითქვას საქართველო ამ მიმართულებით მსოფლიოში მონინავე ქვეყნად ითვლება.

ქართველი კომპოზიტორები (ავტორები), მხოლოდ თავიანთ სფეროში მოღვაწეობით თუ ახერხებენ თავის გატანას — ზოგადად მათ მუსიკალურ ნაწარმოებებზე მოთხოვნა არის და, ბუნებრივია, რომ უნდა იყოს კიდევაც. მუსიკა - გართობის ერთ-ერთი ნაირსახეობა, რომელზეც, იყო, არის და იქნება მოთხოვნილება. სხვა საქმეა რა გზით უნდა მიაწოდონ მათ ეს პროდუქტი. ამ შემთხვევაში, ეს არის უფასოდ, არალეგიტიმურად, რომელიც ამ მუსიკოსების და მუსიკის ინდუსტრიაში დასაქმებული ადამიანების ხარჯზე ხორციელდება, აი ეს არის ძალიან დიდი პრობლემა. აქედან გამომდინარე, მათი მაქსიმალური პერსპექტივა, რეალურად არის ის, რომ ნაწარმოები შესრულდეს კაფეებში, ბარებში, რესტორნებში, კორპორატიულ საღამოებზე და ა.შ. ამაში სათაკილო არაფერია, მაგრამ თუ მუსიკალური ნაწარმოების გავრცელებაში თანხას გადაიხდიან, ამით ავტორების შემოსავალი გაიზრდება. ავტორისათვის (კომპოზიტორისათვის) შემოქმედება შემოსავლის წყაროა და თუ მან ეს ვერ მიიღო, პრობლემაა და ყველას ამ პრობლემის გადაჭრის გზებზე დაფიქრება გვმართებს.

ძირითადი ტექსტი

საავტორო უფლებით დაცული ნაწარმოების პირატობა, ანუ ქურდობა ეს არის საქართველოს ნომერ პირველი პრობლემა. ეს არის საკითხი, რომელიც ჩვენგან განსხვავებით განვითარებულ ქვეყნებში კანონით გვარდება. „პირატული“ ანუ უკანონოდ და ავტორთან შეუთანხმებლად გადანერილი ალბომები ძირითადად ბაზრობებზე და რაიონებში მიმავალ გზებზე იყიდება, ორიგინალები კი, დიდ ქსელებში - აეროპორტში და კინოთეატრებში იყიდება.

საქართველოში პირატები მუსიკალური ნაწარმოებს, რომელიც დამზადებულია საავტორო უფლებების დარღვევით, ყიდიან დაბალ ფასად, მაშინ როდესაც ორიგინალის თვითღირე-

ბუღება ოთხჯერ და ხუთჯერ დიდია ვიდრე გასაყიდი ღირებულება. ამითი იჩაგრება ავტორი და კეთილსინდისიერი ბიზნესი. ასეთი ბიზნესის წარმომადგენლები პირატებთან საბრძოლველად ხშირად ასეთ გზას მიმართავენ: მუსიკას თვითღირებულებაზე ნაკლებ ფასად ყიდიან, რათა პირატების პროდუქტის ღირებულებას გაუთანაბრონ. თუმცა მიუხედავად ამისა, პირატებმა გამოსავალი მაინც იპოვეს, გააერთიანეს რამოდენიმე მუსიკალური ნაწარმოების ალბომები ერთ დისკად და ფასი კვლავ დაბლა დააგდეს. კეთილსინდისიერი ბიზნეს სუბიექტებს ისლა დარჩენიათ, რომ იარონ პირატების კვალდაკვალ. რადიოში გავა თუ არა მუსიკალური ნაწარმოები, ხდება მისი კუსტარულად ჩანერა და გადატანა დისკზე, რაც ლილოსა და ვაგზლის მიმდებარე ბაზრობებზე ფართოდ არის წარმოდგენილი. ასეთ ვითარებაში აზრს კარგავს ალბომის გამოშვება და მისი გაყიდვა. ამიტომ, ბუნებრივია, ასეთ პირობებში მოტივაცია ეკარგება **ავტორს** - შექმნას ახალი ნაწარმოები, ხოლო **ბიზნესს** - ამ სფეროში განვითარდეს და ინვესტიცია მოიზიდოს.

დღევანდელ პირობებში მუსიკალური ინდუსტრია მკვდარია და ამის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი - მეკობრეობაა ქვეყანაში, რომელმაც აბსოლუტურად ყველა რეკორდი მოხსნა, მიუხედავად იმისა, რომ ამ კანონმდებლობის დაცვა და იმპლემენტაციის ვალდებულება აღებული იყო, ერთი მხრივ, მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციაში განწევრიანების დროს და, მეორე მხრივ, სულ ახლახანს, ევროკავშირთან სამოკავშირეო ხელშეკრულების დადების პერიოდში.

დღეს მოქმედი კანონმდებლობით, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 189-ე მუხლი დანაშაულად მიიჩნევს ნაწარმოების ავტორობის მითვისებას ან თანაავტორობაზე იძულებას, ასევე, დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღების მიზნით, საავტორო და მომიჯნავე უფლებების ობიექტების უკანონო რეპროდუქცირებას, კონტრაფაქციული ასლების შექმნას, იმპორტს, შენახვას, გაყიდვას, გაქირავებას, ან საავტორო და მომიჯნავე უფლებების მფლობელის უფლების სხვა სახით ხელყოფას [1]. თუმცა ამ მუხლით პასუხიმგებლობა რომ დადგეს, აუცილებელია დადგინდეს

მიყენებული ზიანის დიდი ოდენობა, რომელიც უნდა იყოს 5 000 ლარზე მეტი.

ამასთან, კანონმდებლობით გათვალისწინებული პირობაა „დიდი ოდენობით ზარალი“, რამაც, რეალურად, უნდა გამოიწვიოს სასჯელის შეფარდება ბრალდებულისათვის. როგორც წესი, ყველა ქვეყანაში და, მათ შორის საქართველოშიც, სადავო შეიძლება იყოს ამ “განსაკუთრებით დიდი ოდენობის” განსაზღვრის წესი. ეს საშუალებას იძლევა, რომ რეალურად პირატული პროდუქციით ვაჭრობა დაუსჯელად მოხდეს. მაგალითად, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 189-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედება დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღების მიზნით ჩადენილად ითვლება, თუ მფლობელის მიერ მისაღები შემოსავალი აღემატება ხუთი ათას ლარს, ხოლო განსაკუთრებით დიდი ოდენობით — თუ ზემოაღნიშნული ღირებულება ან შემოსავალი აღემატება ათი ათას ლარს. ასეთი ჩანაწერის საშუალებით, მაგალითად, წვრილ მოვაჭრეებს, რომლებიც ბაზარზე პირატული და ფალსიფიცირებული საქონლით ვაჭრობენ, პრაქტიკულად დაუსჯელად დარჩენის საშუალება ეძლევათ. ეს კი ხელს უწყობს უფრო მსხვილი დამნაშავეების ბიზნესის განვითარებასაც. ხშირ შემთხვევაში პირატები რომლებიც ყალბი დისკებით ვაჭრობენ, ცდილობენ თავი აარიდონ კანონმდებლობით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულებას. ისინი არა მარტო საავტორო უფლებას არღვევენ, არამედ ასევე გადასახდებს უმაღლეს სახელმწიფოსაც. ჩგამომდინარე აქედან, ძალიან ძნელია რომელიმე ასეთ პირატ მოვაჭრეს დაუთვალო თუნდაც 5000 ლარის ზიანი რომ მიაყენა რომელიმე კონკრეტულ ავტორს. საბოლოო ჯამში ვიღებთ იმას, რომ მუხლი მუხლად რჩება, პირატობა დაუსჯელია და ახალისებს კვლავ და კვლავ ახალი პირატი სუბიექტების გაჩენას, უკანონო ბიზნეს საქმიანობას.

ამ პრობლემის გადასაჭრელად მიგვაჩნია, რომ აუცილებელია ცვლილება განხორციელდეს სისხლის სამართლის კოდექსის ზემოაღნიშნულ მუხლში და მოიხსნას ზიანის ოდენობის განმსზღვრელი პირობები, დანაშაულად ჩაითვალოს სხვისი საავტორო უფლებით დაცული ნაწარმოების ნებართვის გარეშე რეპრო-

დუცირება-გავრცელება.

გარდა ამისა, საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დარღვევისათვის საქართველოს კანონმდებლობა სამოქალაქო პასუხისმგებლობასაც ითვალისწინებს. „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ კანონის 59-ე მუხლის თანახმად, საავტორო და მომიჯნავე უფლებების მფლობელს და მონაცემთა ბაზის დამამზადებელს უფლება აქვს უფლებების დამრღვევისაგან ზიანის ანაზღაურება და უფლების აღიარება მოითხოვოს[2]. მოცემულ შემთხვევაში მხოლოდ სამოქალაქო პასუხისმგებლობის ამოქმედება ვერ ალაგმავს კარგად ჩამოყალიბებულ პირატულ ბაზარს.

როგორც უცხოეთის ქვეყნების გამოცდილება გვიჩვენებს, ასევე მნიშვნელოვანია შემუშავდეს სპეციალური დამცავი მექანიზმები, რათა ადვილად არ მოხერხდეს ასლების დამზადება, ასევე ადვილად მოხდეს კონტრაფაქციული დისკების იდენტიფიცირება [3]

მუსიკალურ ნაწარმოების პირატული ბაზრისაგან დაცულობის მიზნით აუცილებელია სწორად გაანალიზდეს არსებული პრობლემები, კერძოდ:

- საავტორო ჰონორარის გადხდის განაკვეთებთან დაკავშირებული ერთიანი, გამჭვირვალე პოლიტიკის შემუშავება;
- საავტორო უფლებათა აღსრულების გაძლიერება, მათ შორის, სახელმწიფო იძულების მექანიზმების შესაძლო გამოყენებით;
- საავტორო უფლებებთან დაკავშირებული სამართლებრივი დავების გამარტივებულად და მოკლე ვადებში გადაწყვეტის მექანიზმის ამოქმედება; აუცილებელია შეიქმნას საავტორო უფლებების სფეროში სპეციალიზებული სასამართლოები, რომლებიც მხოლოდ ასეთი საქმეებით იქნებიან დაკავებული და უმოკლეს დროში მიიღებენ შესაბამის გადაწყვეტილებებს;
- ავტორთა, სამართლის პროფესიონალები, კერძო ბიზნესისა და ფართო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება საავტორო უფლებათა სამართლის დარგში;
- საქართველოს საერთაშორისო იმიჯის გაუმჯობესება ნაწარმოებთა „მეკობრეობასთან“ ბრძოლისა და საავტორო უფლებათა დაცვის სფეროში;

- ასევე, უნდა განხორციელდეს ქვეყანაში სპეციალური პოლიციური რეიდები, რაც ყველა ცივილიზებულ ქვეყანაში პირატობის წინააღმდეგ ბრძოლისა და სახელმწიფოს ნების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამოხატულებაა. ძალიან ბევრ ქვეყანაში ასეთი რეიდების საშუალებით საჯაროდ მომხდარა კონტრაფაქციული ასლების განადგურება.

- ასევე შესამუშავებელია სპეციალური დამცავი მექანიზმები CD DVD-ი პროდუქციის მიმართ, რათა ადვილად ვერ მოხდეს მუსიკალური ნაწარმების კოპირება

დასკვნა

საქართველოში პირატული ბაზრის ალაგმვა პირდაპირ კავშირშია ახალი ჯანსაღი ბიზნესის განვითარებასთან. ამით, ერთი მხრივ, წავახალისებთ ინტელექტუალურ შემოქმედებას, შეიქმნება მეტი და მეტი ქართული მუსიკალური ნაწარმოებები, მოხდება მათი რეალიზაცია შესაბამის ფასად. აღნიშნული კი ხელს შეუწყობს, ერთი მხრივ, ავტორმა მიიღოს შემოსავალი, მეორე მხრივ, განვითარდეს მუსიკალური ინდუსტრია (მუსიკალური ბიზნესი) და მეტი შემოსავალი მიიღოს სახელმწიფო ბიუჯეტმაც, რომელიც დღესდღეობით ამ მიმართულებით რამოდენიმე მილიონს კარგავს ყოველწლიურად სახელმწიფო გადასახადების სახით.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. სისხლის სამართლის კოდექსი, 22 ივლისი, 1999 წ.პარლამენტი, №2112 კანონი.
2. საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ საქართველოს კანონი. 22 ივლისი, 1999 წ. პარლამენტი, №2287.
3. “against copying and illegal distribution”, published by star force (<http://www.star-force.com/solutions/optical-disc-protection>) .

REFERENCES :

1. Georgian law “copyright and neighboring right”, 22 July 1999 y, parliament N2112 act. (In Georgian Language).
2. Georgian criminal code - 22 July 1999 y, parliament N2287 act. (In Georgian Language)
2. “against copying and illegal distribution” published star force (<http://www.star-force.com/solutions/optical-disc-protection>)

PIRATED MARKET’S PROBLEMS IN MUSICAL INDUSTRY

Medea Shengelia

PHD Student of GTU

RESUME

In general, Music production in Georgia is of very small sales. It's derived from the natural human psychology. When there is something for free, why pay for the same product. There are very few community members, who pay a great attention to the quality, packaging, sound, news, etc. This problem concerns the extent of the structural unit of the newly formed Competition Agency. As there it is not possible the same product to have one price and then sometimes to be free. First of all it is a dishonest business conduct. To put it bluntly, people steal someone's product. The problem was not seen in the medical services, real estate business and so on. However, these actors are very poor. The composers, text authors, authors of arraigned work do not get the revenue from their work. All of this is caused by the Georgian pirated market of musical industry.

Key words: Pirated Market, Musical Industry, Legal and illegal market, Musical albums.